

НАУКОВІ ПОГЛЯДИ СТОСОВНО СТРУКТУРИ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

©2021 КУНИЦЬКА-ІЛЯШ М. В.

УДК 336.6
JEL Classification: L51; O10; O14

Куницька-Іляш М. В.

Наукові погляди стосовно структури елементів системи управління фінансовою безпекою галузей економіки

У статті виявлено, що процес забезпечення фінансової безпеки галузі економіки тісно корелюється зі налагодженням відповідної системи управління в цій сфері. Метою статті є обґрунтування наукових поглядів стосовно структури елементів системи управління фінансовою безпекою галузей економіки. Для досягнення поставленої мети встановлено, що система управління фінансовою безпекою галузі економіки передбачає обґрунтування зв'язків і засобів взаємодії з системами вищих (фінансовою безпекою регіонів і держави, економічною безпекою держави, національною безпекою) і нижчих (фінансовою безпекою підприємств) порядків. Доведено, що структурні аспекти управління фінансовою безпекою галузі стосуються вибудовування внутрішньої системи елементів, організації їх взаємодії для формування унікальних властивостей і дієздатності системи за напрямками управління. Визначено набір структурних елементів системи управління фінансовою безпекою галузі економіки, який розділено на окремі групи: формування організаційно-управлінської структури; ідентифікація стратегічних і тактичних орієнтирів; впровадження системи економічних стимулів і підтримки; забезпечення інформаційно-аналітичного спостереження та інструментів контролю; задіяння інструментарію регулювання. Доведено, що дієвість системи управління фінансовою безпекою галузі значним чином визначається якістю сформованої організаційно-управлінської структури управління, раціональністю вибору стратегічних і тактичних орієнтирів, ефективністю впровадження системи економічних стимулів і підтримки, налагодженням інформаційно-аналітичного спостереження та контролю, здатністю задіяння широкого інструментарію регулювання.

Ключові слова: фінансова безпека галузі, управління, забезпечення, інструменти.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-3-147-152>

Бібл.: 24.

Куницька-Іляш Марта Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І. В. Поповича, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (вул. Пекарська, 50, Львів, 79010, Україна)

E-mail: kunytskam@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2559-1065>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2105296/marta-kunytska-iliash-m-kunytska-iliashmarta-kunyt/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217159209>

UDC 336.6
JEL Classification: L51; O10; O14

Kunytska-Iliash M. V. Scientific Views on the Structure of the Elements in the Financial Security Management System in Economic Sectors

It has been clarified that the process of ensuring the financial security of the economy is closely correlated with the establishment of an appropriate management system in this area. The article is aimed at substantiating scientific views on the structure of the elements in the financial security management system in economic sectors. To achieve this goal, it is ascertained that the financial security management system of an economy provides for grounding links and means of interaction with both senior systems (financial security of regions and the state, economic security, national security), and lower systems (financial security of enterprises). It is proved that structural aspects of financial security management in an industry relate to constructing an internal system of elements and organizing their interaction in order to form the unique properties and capacity of the system by management areas. A set of structural elements of the financial security management system in an economic sector is determined, which can be divided into several groups, namely: formation of an institutional and management structure; identification of strategic and tactical guidelines; introduction of a system of economic incentives and support; provision of information and analytical monitoring and control tools; and use of regulatory tools. It is proved that the effectiveness of the financial security management system in an industry is largely determined by the quality of the organizational management structure, rational choice of strategic and tactical guidelines, effectiveness of economic incentives and support, coordination of information and analytical monitoring and control, ability to use broad regulatory tools.

Keywords: financial security of an economic sector, management, provision, tools.

Bibl.: 24.

Kunytska-Iliash Marta V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Enterprise Economics, Innovation and Counseling in the Agroindustrial Complex named after I. V. Popovich, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (50 Pekarska Str., Lviv, 79010, Ukraine)

E-mail: kunytskam@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2559-1065>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2105296/marta-kunytska-iliash-m-kunytska-iliashmarta-kunyt/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217159209>

Вступ. Система управління фінансовою безпекою галузі є підсистемою систем вищого порядку, зокрема фінансової та економічної безпеки держави; з іншої сторони, вона має вплив на функціонування систем фінансово-економічної безпеки підприємств та організацій галузі. Це управлінська система, створення та функціонування якої дозволяє реалізувати мету, стратегічні і тактичні цілі та завдання. Система управління фінансовою безпекою галузі базується на повноцінній сукупності її елементів, взаємодія яких забезпечує необхідні унікальні властивості та дієздатність.

На відміну від механізму забезпечення, система управління фінансовою безпекою галузі є постійно чинною, має недискретний характер з елементами, підібраними за функціями (напрямами) управління: (1) формування організаційно-управлінської структури, (2) ідентифікація стратегічних і тактичних орієнтирів, (3) впровадження системи економічних стимулів і підтримки, (4) забезпечення інформаційно-аналітичного спостереження та інструментів контролю, (5) задіяння інструментарію регулювання.

Аналіз останніх публікацій науковців дозволив дійти висновку про те, що формування системи управління фінансовою безпекою галузей економіки повинно відбуватися згідно з набором структурних елементів. Вибір елементів управління фінансовою безпекою галузей економіки залежить від значної кількості обставин, які стають об'єктами наукових досліджень. У цій сфері варто виділити праці таких науковців О. Барановського, Я. Березівського, І. Бінька, А. Боднарєнка, Т. Васицька, О. Власюка, В. Дадченко, М. Єрмошенка, Р. Кравець, Р. Лупака, А. Сухорукова, Н. Шевченко, В. Шлемка.

Метою статті є обґрунтування наукових поглядів стосовно структури елементів системи управління фінансовою безпекою галузей економіки.

Основні результати. У структурі елементів системи управління фінансовою безпекою галузі одне з ключових місць відводиться ідентифікації об'єкта управління. Очевидно, що при його визначенні доречно спиратися на базовий зміст, який закладається науковцями при визначенні базисних характеристик фінансової безпеки та процесу її забезпечення. Чи не найбільш розлого та системно з науковців, які на вітчизняних теренах досліджували фінансову безпеку держави, підійшов до узагальнення її сутнісних характеристик О. Барановський та обґрунтував визначення, наріжними сторонами якого стали такі аспекти:

- 1) елемент (складова) системи економічної безпеки держави;
- 2) незалежність, ефективність і конкурентоспроможність фінансово-кредитної сфери;
- 3) рівень реалізації (та захисту) фінансових інтересів;
- 4) забезпеченість фінансовими ресурсами;
- 5) стан грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, фондової та інших дотичних до них систем;
- 6) якість фінансових потоків;
- 7) ефективність застосовуваних державою фінансових інструментів [1, с. 59–102].

Беззаперечно, такий підхід комплексний та надає достатньо розлогої характеристики поняття фінансової безпеки держави. Втім, поєднання великої кількості аспектів ускладнює як розуміння, так і в подальшому його імплементацію в систему державного управління з питань безпеки та регулювання розвитку фінансової сфери.

Ключовим об'єктом системи забезпечення фінансової безпеки, на думку М. Єрмошенка, є стан фінансово-кредитної сфери держави, а точніше спроможність захистити її від внутрішніх і зовнішніх загроз задля реалізації потенціалу в контексті позитивного впливу на підтримку соціально-економічного розвитку та зростання національної економіки [2, с. 26].

Потрібно визнати, що в більшості наукових дослідженнях, як-от у [3, с. 13], в якості об'єкта управління визначаються функціонально-структурні складові системи фінансової безпеки держави, на кшталт, бюджетна, грошово-кредитна, боргова, валютна, банківська. Часто додаються безпека фондового ринку, страхового ринку, фінансів суб'єктів господарювання. Рідше зустрічаються податкова, митна, фіскальна та ін.

Узагальнивши зазначене, видається доцільним зробити висновок про бачення об'єкта управління фінансовою безпекою галузі як належного фінансового стану й ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, що її утворюють, їх капіталізації, а також реалізації фінансово-економічного потенціалу галузі в системі національної економіки.

Відомо, що дієвість системи управління значним чином визначається сукупністю суб'єктів, за якими формується її організаційно-управлінська структура. Якщо розглядати систему управління фінансовою безпекою галузі, то її суб'єктами здебільшого виступають держава (органи законодавчої, виконавчої і судової влади), фінансові інституції, регіональні та місцеві органи влади і управління, підприємства, населення [2, с. 24; 4, с. 90–101; 5, с. 320–330]. У підсумку, до групи суб'єктів системи управління фінансовою безпекою галузі віднесено центральні, галузеві та місцеві органи державного управління, місцевого самоврядування; асоціативні структури; суб'єктів господарювання; елементи інфраструктури. В міру власних інституціонально-правових, просторово-територіальних, ресурсно-економічних та інших можливостей кожен із суб'єктів виконує низку функцій, але задля достатнього рівня забезпечення фінансової безпеки галузі варто відшукувати та налагоджувати їх взаємозв'язки і взаємовпливи.

Функціональність системи управління, у тому числі фінансовою безпекою галузі, значним чином визначається сформованістю організаційно-управлінської інфраструктури, на суб'єктах якої покладаються функції оперативного управління і регуляторної діяльності. При цьому на рівні галузі для її досягнення необхідно розробити умови та правила, за якими в межах кожного механізму будуть безперешкодно реалізуватися фінансові відносини [6, с. 17–23; 7, с. 825–836]. Дійсно, задля досягнення належного рівня ефективності в системі управління мають бути розроблені механізми та правила, включно з контролем їх реалізації. Але умови розвитку змінюються, тому вони

повинні удосконалюватися, щоб забезпечити покращення організаційно-управлінської інфраструктури фінансової безпеки галузі.

Відомо, що дієвість суб'єктів управління та ефективність використання організаційно-управлінської інфраструктури значним чином залежить від формування системи зв'язків і комунікації. Так, А. Боднарченко доводить, що фінансова безпека, зокрема галузі, не здатна самостійно функціонувати у системі глобалізаційних змін і задля забезпечення її достатньої ефективності повинен сформуватися внутрішньоорганізаційний комунікаційний механізм, завдання якого стосуються управлінського регулювання, моніторингу та взаємного контролю організаційно-економічних процесів [8, с. 107–109]. На важливості розроблення та реалізації відповідного механізму (засобів, інструментів) наголошує й О. Власюк, при цьому більшого значення приділяє системі зв'язків і комунікацій, що стосуються зовнішньоорганізаційних аспектів управління фінансовою безпекою галузі. В міру посилення технологічних змін на світовому фінансовому ринку організація управління на рівні галузі не здатна самостійно адаптувати систему фінансового забезпечення її безпеки, і тому налагодження зовнішньої комунікації набуває особливого значення [9, с. 39–50]. Дійсно, організаційна функціональність системи управління базується на внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язках, і тут важливо збалансовано розділити їх межі, що якісно передбачатиме досягнення цілей у сфері фінансової безпеки галузі.

Поряд із формуванням організаційно-управлінської структури у системі забезпечення фінансової безпеки галузі важливо визначитися із стратегічними і тактичними орієнтирами. Світовий досвід підтверджує, що фінансовий розвиток галузі потребує чіткого бачення пріоритетних напрямів, узгоджених між собою у єдиному стратегічному документі загальнодержавного значення. В нашій країні приримуються такого досвіду і вже реалізуються такі стратегії, до прикладу Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року, Стратегія розвитку промислового комплексу України на період до 2025 року, Стратегія розвитку фінансового сектора України до 2025 року та інші.

Однак часто у таких документах не враховується низка особливостей розвитку галузі, зокрема просторово-територіальних, які визначають рівень забезпечення сировинно-ресурсним, інноваційно-інвестиційним, людським капіталом. Про це наголошує й М. Зверяков, Н. Кухарська, Н. Клевцевич, О. Шараг [10, с. 6–40]. Відповідно, поряд із реалізацією Національної стратегії розвитку галузі у країні мають бути розроблені регіональні галузеві стратегії, що враховують ресурсні переваги, темпи економічного зростання, масштаби ділової активності населення територій і узгоджують їх перебіг зі забезпеченням фінансової безпеки галузі.

Окрім стратегічного управління, важливо передбачити реалізацію тактичних рішень. До переваг тактичного управління слід віднести короткостроковий характер розроблення та реалізації конкретних заходів. Якщо врахувати аспекти фінансової безпеки галузі, тактику управління слід скеровувати в сторону адаптації суб'єктів галузі до тенденцій розвитку макрофінансового середовища. Це дозволяє належним чином підготувати галузь до впливу,

що не піддається контролю і вимагає лише адаптації. Так, Р. Кравець надає перевагу розробленню форсайтів і відповідних планів, які за своїм змістом дозволяють узгодити зусилля усіх суб'єктів управління навколо успішного вирішення таких завдань [11, с. 51–52].

У підсумку зазначимо, що стратегічні та тактичні орієнтири управління фінансовою безпекою галузі можуть формуватися та реалізовуватися через низку документів і програм із різним терміном і цільовим характером. Йдеться про (1) Національну та регіональні стратегії розвитку галузі, (2) регіональні та функціонально-ресурсні програми галузевого розвитку, (3) прогностично-аналітичні звіти щодо викликів, ризиків, загроз розвитку галузі і реалізації її потенціалу, (4) оперативні програми заходів протидії та нівелювання ризиків і загроз, (5) форсайти та плани тактичних заходів випереджальної адаптації суб'єктів галузі до тенденцій розвитку макрофінансового середовища.

Іншим аспектом ефективного управління фінансовою безпекою галузі є впровадження системи економічних стимулів і підтримки. Йдеться, зокрема, про набір заходів, що стосуються різних аспектів діяльності кожного із суб'єктів фінансової безпеки галузі. Головна ціль таких заходів – прискорити темпи досягнення очікуваних результатів, зменшити ризики і загрози, покращити адаптацію до глобалізаційних (чи кризових) тенденцій та ін.

При реалізації масштабних галузевих проєктів головним чинником досягнення очікуваних результатів стає сформованість фінансово-інвестиційного капіталу. Часто проєктний кошторис на кінцевих етапах реалізації може суттєво відрізнятись від задекларованих фінансових проєктів. Відповідно, при виникненні таких ситуацій і задля недопущення припинення реалізації проєктів повинні успішно реалізовуватися програми (механізми) фінансово-кредитної підтримки, інвестиційного та ресурсного забезпечення [4, с. 91–100; 12, с. 250–272]. Доречно, щоб такі програми коректувалися в міру зміни ринкового середовища та необхідності залучення фінансового капіталу, удосконалення середовища захисту фінансової безпеки галузі.

Окрім забезпечення ресурсами, ефективність фінансових відносин залежить і від інших чинників. Зокрема, В. Даценко та Н. Шевченко, досліджуючи тенденції глобалізації, зазначають істотний їх вплив і на фінансову безпеку, у тому числі галузі. Для адаптації до таких змін у галузевому середовищі мають бути розроблені та дієво використовуватися інструменти, що передбачають інноваційно-технологічну, інфраструктурно-економічну й іншу підтримку [13]. Дійсно, все більше фінансових операцій вимагають технічного й інфраструктурного забезпечення, а із переходом економіки на нові ступені технологічного укладу така залежність буде посилюватися, позначатися на пріоритетах управління фінансовою безпекою.

Поряд із роллю системи державного регулювання, інвестиційною та технологічною підтримкою неабияке значення слід відвести й механізмам ринкового середовища. Саме від їх якості процес забезпечення фінансової безпеки галузі набуває більш системного та структурно-збалансованого характеру. Ринок дозволяє раціонально розділити ресурси, віднайти ефективні способи їх вико-

ристання та, що найважливіше, створити умови для удосконалення процесів функціонування.

В. Забродський та Н. Капустін більше схильні стверджувати, що для врахування ринкових, інституціональних чи глобальних тенденцій у системі управління необхідно, насамперед, володіти достатньою інформаційно-аналітичною базою. Якщо розглядати аспекти безпеки, зокрема фінансової на рівні галузі, інформаційна підтримка може переважати за ступенем важливості й інші напрями управління [14, с. 35–37]. Безперечно, в умовах браку інформації про доступні джерела фінансування усі намагання їх отримати не матимуть достатнього ефекту. Що важливо, інформаційна робота має бути систематизованою та якісно розділеною серед усіх суб'єктів управління, що дозволяє упередити її дублювання, розширити межі використання тощо.

Відомо, що задля покращення адаптації до кризових явищ і зменшення їх негативного впливу одним із ефективних способів є налагодження партнерських відносин. Відповідно, у системі управління фінансовою безпекою галузі актуальною є реалізація механізмів міжфункціональної координації і взаємодії.

Отже, задля створення ефективної системи управління фінансовою безпекою галузі її суб'єкти мають мати достатні умови стимулювання і підтримки, які передбачають (1) бюджетно-податкове стимулювання, (2) фінансово-кредитну підтримку, (3) інвестиційне забезпечення, (4) прозорий доступ до державного замовлення, (5) проведення інноваційно-технологічної модернізації, (6) створення інститутів ринкового середовища, (7) ресурсне забезпечення, (8) інфраструктурно-економічну підтримку, (9) організаційно-консалтингову та маркетингову підтримку, (10) забезпечення спроможності елементів фінансової системи та фінансово-економічних партнерств.

Окрім стимулювання та підтримки, управління передбачає застосування й інших інструментів (механізмів, способів) для досягнення необхідного рівня ефективності. Що стосується фінансової безпеки, то варто вказати на важливість володіння її суб'єктами достовірною інформацією про сучасний стан і тенденції, очікувані зміни й інші характеристики, котрі дозволяють раціонально розділити управлінську роботу. У міру звуження характеристик фінансової безпеки цінність інформації, з одного боку, посилюється, а з іншого боку – її забезпечення спрощується. Проте для формування таких умов схема інформаційно-аналітичної діяльності повинна мати врегульований характер і передбачати використання зрозумілого інструментарію.

Зазначимо, що здійснення інформаційно-аналітичних спостережень також важливе зі сторони забезпечення якісного контролю господарських процесів. Характеристики фінансової безпеки галузі підтверджують існування значної кількості тенденцій, виникнення яких непрогнозоване в міру аргументно-недостатнього моніторингу та контролю операційної діяльності її суб'єктів [15, с. 19–25]. Відповідно, забезпечуючи формування необхідної інформаційно-аналітичної бази, наступним етапом у ланцюгу управління стає налагодження належного нагляду і контролю, результати яких гарантують достатній якісний контроль всієї системи управління.

А. Сухоруков та О. Ладюк доводять, що здійснення інформаційно-аналітичної діяльності лише в міру реалізації певних локальних інвестиційних проектів (програм) не дозволяє повною мірою досягнути належного рівня безпеки. Задля забезпечення фінансової безпеки вони не можуть мати тимчасовий характер, а, навпаки, мають реалізовуватися виключно на постійній основі [16, с. 51–80]. Безперечно, відмовляючись від налагодження постійно діючого моніторингу та впровадження інструментарію контролю (стану фінансової безпеки та ефективності системи управління нею), повною мірою досягти вирішення завдань фінансової безпеки галузі складно. Але здійснення якісного моніторингу та контролю потребує додаткових фінансових витрат. Проте їх окупність очевидна і не піддається сумніву.

У підсумку видається логічним висновок, що інформаційно-аналітичне спостереження та контроль фінансової безпеки галузі формуються навколо:

- 1) нормативно-методичного забезпечення системи збору кількісно-якісних даних та аналітики стану і тенденцій фінансової безпеки галузі та її підприємств;
- 2) організації постійно діючого моніторингу стану фінансової безпеки;
- 3) створення системи оперативного ризик-менеджменту;
- 4) впровадження інструментарію контролю (стану фінансової безпеки та ефективності системи управління нею);
- 5) реалізації засобів сигналізування про розвиток загрозливих ситуацій та обґрунтування адекватних антикризових рішень.

Згідно з теорією управління стратегічні завдання реалізуються на основі певного інструментарію (методів, механізмів, засобів, інструментів), вибір якого відбувається за різними характеристиками (галузевими, ринковими, територіальними та іншими). Тут важливо визначитися, за якими критеріями та підходами буде сформований необхідний інструментарій.

Досить слушними є погляди, за якими застосування методів відбувається залежно від необхідності вирішення того чи іншого стратегічного завдання. Відповідно, існує широкий набір методів, що об'єднують значну кількість управлінських операцій. Так, О. Денисов, пропонує для забезпечення фінансової безпеки галузі застосовувати нормативно-правові, інституційно-адміністративні, економічні, технічно-спеціальні, маркетингові та соціально-психологічні методи [17, с. 95–96]. О. Федорчак додатково наголошує на важливості використання методів управління розвитком [18]. Інші науковці, зокрема А. Церковна та В. Харламова, акцентують увагу на пріоритетності дотримання суспільних інтересів і до вказаного переліку долучають ідеологічні методи управління [19, с. 222–231].

Оскільки обрання того чи іншого механізму управління залежить від його функціональної здатності вирішити системні завдання, то науковці здебільшого пропонують широкий перелік механізмів, який достатньою мірою може сформувати базу управлінських рішень. Так, В. Приходько та В. Свірський виділяють систему економічного,

мотиваційного, організаційного, політичного, правового механізму [20, с. 6–8; 21, с. 44–47]. Натомість Є. Картузов схильний до структурно-організаційного підходу та пропонує застосовувати механізми стимулювання, планування, регулювання, контролю [22, с. 121–123]. О. Малик надає перевагу структурно-функціональним механізмам у системі управління фінансовою безпекою галузі – бюджетно-податковому, кредитному, грошовому, страховому, інвестиційному [23, с. 212–215].

На відміну від формування системи методів і механізмів, для визначення інструментів та засобів управління фінансовою безпекою галузі використовуються переважно цільові характеристики [24, с. 32–51]. Йдеться про фіскально-податкові, бюджетні, інвестиційні, фінансово-інноваційні, валютні й інші особливості фінансових відносин. У будь-якому разі при побудові системи управління фінансовою безпекою галузі варто використовувати широкий та, що важливіше, достатній набір інструментів, при цьому ефективність кожного з них може змінюватися в міру динаміки стану фінансової безпеки галузі та умов її забезпечення. Такий підхід характерний і при виборі засобів управління забезпеченням фінансової безпеки галузі. Йдеться про комплексне використання системи оподаткування, регуляторної сфери, банківського та грошово-кредитного секторів, бюджетів усіх рівнів, фінансового ринку, сектора страхування. При цьому відмінності наукових поглядів здебільшого стосуються пріоритетності та черговості засобів управління.

Висновки. Дієвість системи управління фінансовою безпекою галузі значним чином визначається якістю сформованої організаційно-управлінської структури управління, раціональністю вибору стратегічних і тактичних орієнтирів, ефективністю впровадження системи економічних стимулів і підтримки, налагодженням інформаційно-аналітичного спостереження та контролю, здатністю задіяння широкого інструментарію регулювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : монографія. Київ : КНТЕУ, 2004. 759 с.
2. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : монографія. Київ : КНТЕУ, 2001. 309 с.
3. Шлемко В. Т., Бінько І. Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія. Київ : НІСД, 1997. 143 с.
4. Васильців Т. Г., Юрків Н. Я., Лупак Р. Л. Інституційне забезпечення розширення фінансових можливостей підприємств промисловості та АПК на регіональному рівні. *Фінанси України*. 2012. № 3. С. 90–101.
5. Vasylytsiv T. G., Klipkova O. I., Lupak R. L., Mitsenko N. G., Mishchuk I. P. Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4. No. 31. P. 320–330.
6. Куницька-Іляш М. В., Березівський Я. П. Концептуально-методичні підходи до ідентифікації типологічних та логічно-структурних характеристик пріоритетних галузей економіки. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 17–23.
7. Berezivskiy Y., Zbarsky V., Zbarska A. Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers. *Accounting*. 2021. № 7 (4). P. 825–836.
8. Боднарєнко А. І. Механізми забезпечення фінансової безпеки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3. С. 108–109.
9. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
10. Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція : монографія. Одеса : Атлант VOI COIU, 2019. 241 с.
11. Кравець Р. А. Іноземний та вітчизняний досвід застосування форсайт-досліджень як засобу інноваційного розвитку фінансово-економічних систем. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 3 (165). С. 50–61.
12. Лупак Р. Л. Державна політика імпортозаміщення в системі забезпечення економічної безпеки України: пріоритети та інструменти реалізації : монографія. Львів : Вид-во ННВК «АТБ», 2018. 527 с.
13. Даценко В. В., Шевченко Н. І. Гарантування фінансової безпеки держави в умовах глобалізації. *Державне управління: електронне наукове фахове видання*. 2012. № 5. URL : <http://hdl.handle.net/123456789/2226>
14. Забродський В., Капустин Н. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы. *Бізнес Інформ*. 2008. № 15–16. С. 35–37.
15. Васильчак С. В., Куницька-Іляш М. В., Дубина М. Р. Використання криптовалют в сучасних економічних системах України: перспективи та ризики. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія «Економічні науки»*. 2017. Т. 19. Вип. 76. С. 19–25.
16. Сухоруков А. І., Ладюк О. Д. Фінансова безпека держави : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 192 с.
17. Денисов О. Є. Основні методи забезпечення економічної безпеки галузі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 17. Ч. 1. С. 95–99.
18. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління. *Демократичне врядування*. 2008. Вип. 1. URL : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/Q_Fedorchak.pdf
19. Церковна А. В., Харламова В. В. Використання соціально-психологічних методів в управлінні персоналом. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2018. Т. 16. Вип. 3 (37). С. 222–237.
20. Приходько В. П. Механізм державного регулювання та управління економічною безпекою. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 15. С. 6–8.
21. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади. *Світ фінансів*. 2007. № 4 (13). С. 43–51.
22. Картузов Є. П. Аналіз механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 7 (133). С. 118–124.
23. Малик О. В. Концептуальні основи формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Університетські наукові записки*. 2017. № 64. С. 207–218.
24. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам та забезпечення економічної безпеки України. *Економіка України*. 2021. № 2 (711). С. 32–51.

REFERENCES

- Baranovskyi, O. I. *Finansova bezpeka v Ukraini (metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia)* [Financial Security in Ukraine (Assessment Methodology and Support Mechanisms)]. Kyiv: KNTEU, 2004.
- Berezivskiy, Y., Zbarsky, V., and Zbarska, A. "Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers". *Accounting*, no. 7(4) (2021): 825-836.
- Bodnarenko, A. I. "Mekhanizmy zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy" [Mechanisms for Ensuring Financial Security of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 3 (2018): 108-109.
- Datsenko, V. V., and Shevchenko, N. I. "Harantuvannia finansovoi bezpeky derzhavy v umovakh hlobalizatsii" [Guaranteeing the Financial Security of the State in the Context of Globalization]. *Derzhavne upravlinnia*. 2012. <http://hdl.handle.net/123456789/2226>
- Denysov, O. Ye. "Osnovni metody zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky haluzi" [Basic Methods of Ensuring the Economic Security of the Industry]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, vol. 1, no. 17 (2018): 95-99.
- Fedorchak, O. "Klasyfikatsiia mekhanizmiv derzhavnogo upravlinnia" [Classification of Public Administration Mechanisms]. *Demokratyчне vriaduvannia*. 2008. http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf
- Kartuzov, Ye. P. "Analiz mekhanizmu upravlinnia finansovoi bezpekoiu pidpriemstva" [Analysis of the Financial Security Management Mechanism of the Enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7(133) (2012): 118-124.
- Kravets, R. A. "Inozemnyi ta vitchyzniani dosvid zastosuvannia forsait-doslidzen yak zasobu innovatsiinoho rozvytku finansovo-ekonomichnykh system" [Foreign and Domestic Experience in the Use of Foresight Research as a Means of Innovative Development of Financial and Economic Systems]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3(165) (2015): 50-61.
- Kunyt'ska-Iliash, M. V., and Berezivskiy, Ya. P. "Kontseptualno-metodychni pidkhody do identyfikatsii tipolohichnykh ta lohichno-strukturnykh kharakterystyk priorytetnykh haluzei ekonomiky" [Conceptual and Methodological Approaches to Identification of Typological and Logical-Structural Characteristics of Priority Sectors of the National Economy]. *Biznes Inform*, no. 4 (2021): 17-23.
- Lupak, R. L. *Derzhavna polityka importozamishchennia v systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: priorytety ta instrumenty realizatsii* [State Policy of Import Substitution in the System of Economic Security of Ukraine: Priorities and Implementation Tools]. Lviv: Vyd-vo NNVK «ATB», 2018.
- Malyk, O. V. "Kontseptualni osnovy formuvannia mekhanizmu upravlinnia finansovoi bezpekoiu pidpriemstva" [Conceptual Bases of Formation of the Mechanism of Management of Financial Safety of the Enterprise]. *Universytetski naukovyi zapysky*, no. 64 (2017): 207-218.
- Prykhodko, V. P. "Mekhanizm derzhavnogo rehuliuвання ta upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu" [Mechanism of State Regulation and Management of Economic Security]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 15 (2013): 6-8.
- Shlemko, V. T., and Binko, I. F. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamky zabezpechennia* [Economic Security of Ukraine: Essence and Directions of Providing]. Kyiv: NISD, 1997.
- Sukhorukov, A. I., and Ladiuk, O. D. *Finansova bezpeka derzhavy* [Financial Security of the State]. Kyiv: TsUL, 2007.
- Svirskiy, V. "Finansovyi potentsial: teoretyko-kontseptualni zasady" [Financial Potential: Theoretical and Conceptual Principles]. *Svit finansiv*, no. 4(13) (2007): 43-51.
- Tserkovna, A. V., and Kharlamova, V. V. "Vykorystannia sotsialno-psykholohichnykh metodiv v upravlinnia personalom" [The Use of Socio-psychological Methods in Personnel Management]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, vol. 16, no. 3(37) (2018): 222-237.
- Vasylchak, S. V., Kunyt'ska-Iliash, M. V., and Dubyna, M. R. "Vykorystannia kryptovaliut v suchasnykh ekonomichnykh systemakh Ukrainy: perspektyvy ta ryzyky" [The Use of Cryptocurrencies in Modern Economic Systems of Ukraine: Prospects and Risks]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnogo universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 19, no. 76 (2017): 19-25.
- Vasyltsiv, T. G. et al. "Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation". *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 4, no. 31 (2019): 320-330.
- Vasyltsiv, T. H., Lupak, R. L., and Voloshyn, V. I. "Stratehichni imperatyvy derzhavnoi polityky protydiv hibrydnym zahrozam ta zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy" [Strategic Imperatives of the State Policy of Counteracting Hybrid Threats and Ensuring Economic Security of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 2(711) (2021): 32-51.
- Vasyltsiv, T. H., Yurkiv, N. Ya., and Lupak, R. L. "Instytutsiine zabezpechennia rozshyrennia finansovykh mozhlyvostei pidpriemstv promyslovosti ta APK na rehionalnomu rivni" [Institutional Support for the Expansion of Financial Capabilities of Industrial Enterprises and Agriculture at the Regional Level]. *Finansy Ukrainy*, no. 3 (2012): 90-101.
- Vlasiuk, O. S. *Natsionalna bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishnyoi polityky* [National Security of Ukraine: Evolution of Domestic Policy Problems]. Kyiv: NISD, 2016.
- Yermoshenko, M. M. *Finansova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia* [Financial Security of the State: National Interests, Real Threats, Security Strategy]. Kyiv: KNTEU, 2001.
- Zabrodskiy, V., and Kapustin, N. "Teoreticheskiye osnovy otsenki ekonomicheskoy bezopasnosti otrasli i firmy" [Theoretical Foundations for Assessing the Economic Security of an Industry and a Firm]. *Biznes Inform*, no. 15-16 (2008): 35-37.
- Zvieriakov, M. I. et al. *Stratehuvannia rehionalnogo rozvytku: teoriia, metodolohiia, kontseptsiia* [Regional Development Strategy: Theory, Methodology, Concept]. Odesa: Atlant VOI SOIU, 2019.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2021 р.